

PAUKENSLAG!

BLAD VAN DE VAKGROEP NEDERLANDISTIEK UNIVERSITEIT BELGRADO /// LIST GRUPE ZA NEDERLANDISTIKU BEOGRADSKOG UNIVERZITETA

Winter/Zima 2009

06

A **THO**ROUGH GUIDE TO AMSTERDAM

PAUX RAUS/ROOM11 06 :: HEHEL BOVEN HOLLAND/SKIN 08 :: MARK NOZEMAN 10 :: HET

GEHEVEN VINGERTJE 12 :: POINT-BLANK 15 PLUS: JEZIK AMSTERDAMSKIH ULICA 16

:: CEEPUS: MARTINA 18 NAŠ INTIMNI ROUGH GUIDE 20 :: TALENAT X2: LUKA 22

APERITIEF

Kennen jullie een betere manier om het tweede semester te beginnen dan met het nieuwe nummer van Paukenslag? Waarschijnlijk wel: als je tenminste voor al je colloquia in januari geslaagd bent en je nu rustig de lentehelft van het academiejaar kan binnentreden. Maar, kop op, het is zo zomer. Vierdejaars, de redding komt! Eerstejaars, houd je taai!

Wie herinnert zich nog 'A Rough Guide to Amsterdam'? Ja, ik heb het over dat driedaags festival dat door *De Balie*, centrum voor cultuur en politiek uit Amsterdam, eind november in onze stad werd georganiseerd. Als jullie dit uitstekende programma met videodagboeken, debatten, muziek, film, fotografie, theater, videokunst en grafische vormgeving hebben gemist, moeten jullie niet wanhopen. 'A Thorough Guide to Amsterdam' staat maar een paar pagina's verderop.

Goed nieuws: de studenten hebben uiteindelijk onze roep om hulp beantwoord! Kijk eens in het colofon - daar staan de namen van al de nieuwe medewerkers. Nou, het duurde even voordat we de 'studentenredactie' rond hadden, maar het was de moeite wel waard! Het bewijs houd je in je handen. Geniet ervan ■ **Vladimir Bodjanec**

APERITIV

Da li znate bolji način da se započne drugi semestar osim novog broja Paukenslag!-a? Verovatno da, ukoliko ste položili sve kolokvijume u januaru i sada možete mirno da zakoračite u letnju polovinu akademske godine. Ali, leto nije tako daleko. Četvrtaci, stiže spas! Brucoši, ne odustajte!

Ko se još seća festivala 'A Rough Guide to Amsterdam'? Da, mislim na onaj trodnevni festival koji je krajem novembra u našem gradu organizovao Bali (*De Balie*), centar za kulturu i politiku iz Amsterdama. Ukoliko ste propustili ovaj sjajni program sa video-dnevnici, debatama, muzikom, filmovima, fotografijom, pozorištem, video umetnošću i grafičkim dizajnom, ne morate da očajavate. 'A Thorough Guide to Amsterdam' se nalazi samo nekoliko stranica dalje.

Dobre vesti: studenti su konačno odgovorili na naš poziv u pomoć! Samo bacite pogled na impresum – tu su imena svih novih saradnika. Jeste, potrajalo je malo dok nismo sastavili 'studentsku redakciju', ali bilo je vredno truda! Dokaz vam je u rukama. Uživajte u njemu ■ **Vladimir Bođanec**

INLEIDING IN A ROUGH GUIDE

Het festival 'A Rough Guide to Belgrade' en zijn tegenhanger 'A Rough Guide to Amsterdam' komen voort uit de samenwerking tussen het Amsterdamse cultureel centrum 'De Balie' en het Belgradose 'Dom omladine.' Het doel van beide festivals was om een interactieve introductie te bieden van de nieuwe trends in de cultuur van de twee steden door middel van muziek, theater, visuele kunst, film, fotografie, debatten en grafische vormgeving. Omwille van een beter begrip van elkaar en het afbreken van bestaande vooroordelen en clichés, werd de nadruk gelegd op de overeen-

komsten en niet op de verschillen die tussen hen bestaan.

Een dergelijk project was onmogelijk in de afgelopen vijftien jaar, omdat de politieke tegenstellingen dergelijke maatschappelijke en culturele contacten tussen onze landen verziekten. Pas in 2006 waren eindelijk de condities geschikt voor culturele contacten tussen Nederland en Servië. Dat jaar kreeg Belgrado, na een reeks van dieptepunten – de oorlog, Srebrenica, het nog steeds actuele Haagse Tribunaal – de gelegenheid om zich aan het Amsterdamse publiek met een breed cultureel

programma te laten zien zoals het werkelijk is. 'De Balie' ontving toen de, volgens velen, beste electropop band in de regio, Darkwood Dub, tevens een icoon van de underground electro scene "Belgradyard Sound System". De moderne Servische cinematografie kwam aan bod door het vertonen van de films "Seven and a half", van regisseur Miroslav Momčilović, "Tomorrow Morning", van Oleg Novković, "Pretty Diana", van Boris Mitić (die elf prijzen op kleinere Europese festivals heeft gewonnen met deze documentaire) en "Vukovar - The Final Cut", van Janko Baljak, de eerste Servisch – Kroatische

**A ROUGH
GUIDE TO
AMSTERDAM**
28 - 30. NOVEMBAR 2008.

coproductie over de verwoesting van Vukovar. Tevens vond de presentatie plaats van het boek met de werktitel 'Van turbo tot retro. Kroegentocht in Belgrado' van de auteurs Jelica Novaković-Lopušina, onze hoogleraar en onze toenmalige docent Sven Peeters. Deze alternatieve gids door Belgrado die uiteindelijk de titel kreeg 'Het Kafana-Tribunaal' met als ondertitel 'Kroegenvonnissen van turbo tot retro' geeft onder andere antwoord op de vraag waarom Belgrado tot de bruisendste hoofdsteden van Europa moet worden gerekend.

Van 28 tot en met 30 november bood 'Dom Omladine' gastvrijheid aan Amsterdam waar het podium werd ingeruimd voor de belangrijkste jonge kunstenaars uit die stad.

Als onderdeel van het Festival werden er auteursfilms vertoond, 'Heaven Above Holland' van regisseur Rolf van Eijk; (de film is geïnspireerd op het waargebeurde verhaal van Mohammed B. die in 2004 de Nederlandse filmmaker Theo van Gogh ver-

moordde) en de film 'Skin' van Hanro Smitsman, die met de korte film 'Raak' de Gouden Beer 2007 in Berlijn won. In 'Centar za kulturnu dekontaminaciju' werd de voorstelling "Het geheven vingertje" gespeeld, waarmee theatermaker Jetse Batelaan wil aantonen hoe absurd de werkelijkheid kan zijn. De grootste Hollandse popattractie Room Eleven en het *technopunk* duo Aux Raus traden op in 'Dom omladine' als de belangrijkste vertegenwoordigers van de Amsterdamse muzieksceen. Op de beide festivals werd een debat gehouden onder de titel 'The State of Europe' met als onderwerp: Hoe ziet het proces van Europese integratie er uit aan beide zijden van het Europese 'hek'?

En intussen blijven ze ons hier maar vragen: Is het doel van het festival gerealiseerd? Is het jullie gelukt om zowel elkaar te begrijpen als de bestaande kloof te vernauwen? Zijn drie dagen eigenlijk wel genoeg om twee culturen nader tot elkaar te laten komen? En tenslotte, hebben we wel het lef om deze vragen werkelijk te beantwoorden ■
Vesna Jovanović

UVOD U A ROUGH GUIDE

Festivali 'A Rough Guide to Belgrade' i 'A Rough Guide to Amsterdam' su proizvod saradnje amsterdamskog kulturnog centra Bali (*De Balie*) i beogradskog Doma omladine. Cilj festivala je interaktivno upoznavanje sa najnovijim tendencijama u kulturi oba grada kroz muziku, pozorište, vizuelnu umetnost, film, fotografiju, debate i grafički dizajn. Radi boljeg međusobnog razumevanja, ali i rušenja postojećih predrasuda i klišea, akcenat je na sličnostima, a ne na različitostima koje postoje među njima.

Ovakav jedan projekat je bio nemoguć u proteklih deceniju i po, usled specifične osobine politike da se podmuklo uvuče u svaku poru društvenog i kulturnog života. Godine 2006. su konačno stvoreni uslovi za povezivanje Holandije i Srbije, makar na kulturnom planu. Te godine je, nakon niza mučnih epizoda u svojoj najskorijoj istoriji – rat, Srebrenica, još uvek aktuelni Haški tribunal – Beograd dobio priliku da se bogatim kulturnim programom prikaže amsterdamskoj publici onakvim kakav zaista jeste. Bali je tada ugostio po mnogima najbolji elektro-pop bend u regionu, Darkvud Dab (*Darkwood Dub*), kao i ikone *underground* elektro scene Belgrejdjard Saund Sistem (*Belgradeyard Sound System*). Savremena srpska kinematografija je prezentovana kroz projekcije filmova 'Sedam i po', reditelja Miroslava Momčilovića, 'Jutro posle', Olega Novkovića, 'Pretty Diana', Borisa Mitića, koji je za ovaj dokumentarac dobio jedanaest nagrada na manjim evropskim festivalima i 'Vukovar – Poslednji rez', Janka Baljaka, prva srpsko-hrvatska kopro-

dukcija o razaranju Vukovara. Održana je i prezentacija knjige sa radnim naslovom 'Van turbo tot retro. Kroegentocht in Belgrado' autora Jelice Novaković-Lopušine, naše profesorke i Svena Petersa, tadašnjeg lektora na našoj katedri. Ovaj alternativni vodič kroz Beograd sa finalnim naslovom 'Het Kafana-Tribunaal' i podnaslovom 'Kroegenvonnissen van turbo tot retro' daje između ostalog odgovor na pitanje zašto Beograd spada u najživlje prestonice Evrope.

Dom omladine je u periodu od 28. do 30. novembra 2008. uzvratilo gostoprinstvo Amsterdamu ugostivši njegove najznačajnije mlade umetnike.

U sklopu festivala prikazani su autorski filmovi 'Heaven Above Holland' reditelja Rolfa van Ejka, inspirisan istinitom pričom o Muhamedu B. koji je 2004. ubio holandskog filmskog stvaraoca Tea van Goga i film 'Skin' reditelja Hanroa Smitsmana, dobitnika Zlatnog medveda 2007. u Berlinu za kratki film 'Raak'. U Centru za kulturnu dekontaminaciju odigrana je predstava 'The Raised Finger' kojom pozorišni reditelj Jetse Batelan pokazuje koliko stvarnost može biti apsurdna. Najveća holandska pop atrakcija Rum Ilevn (*Room Eleven*) i tehno-pank duo Auks Raus (*Aux Raus*) nastupili su u Domu omladine kao najznačajniji predstavnici amsterdamske muzičke scene. I na jednom i na drugom festivalu održana je debata 'The State of Europe' sa temom: Kako izgleda proces evrointegracija sa obe strane evropske 'ograde'?

A nama ostaju pitanja: Da li je cilj festivala ostvaren? Da li smo uspeli da shvatimo jedni druge i da ublažimo postojeći jaz? Da li su tri dana dovoljna da se dve kulture približe jedna drugoj? I konačno, da li se usuđujemo da damo odgovore na neka od ovih pitanja ■ **Vesna Jovanović**

COLUMN KOLUMNA

SOKJES ZIJN HALFSCHOON OF HALFVUIL?

De dag waarop ik me in het laatste studiejaar heb ingeschreven is gekomen! Hoera! Mijn moeder is nu zeker zeer trots op mij. Maar wat een jonge man, in mijn geval een vrouw, moet meemaken om tot het laatste studiejaar te komen, weet alleen lieve God. Ik ben niet zomaar religieus maar er waren bepaalde situaties waaruit alleen een force majeure me kon redden. Men kan zeggen dat ik meer van appartementen, kamergenoten en uitheemse docenten dan van sokken ben veranderd. Ik smee somnigen zich te onthouden van commentaar: 'Je mag die sokken wel wat vaker verwisselen!' Verwant met het thema sokken is natuurlijk het ondergoed, wat me doet denken aan mijn eerste huisbaas Ome Voja, een 75-jarige man die erop aandrong om hem met OOM aan te spreken (hij deed me denken aan oom Goriot, van Balzac). Toen hij namelijk snapte dat ik en twee andere meisjes zelfs niet met hem naar de tv wilden kijken, begon hij op zijn manier te protesteren. Hij ging voortaan alleen in zijn ondergoed in het appartement zitten. Zoals een van de meisjes beweert was zijn ondergoed plaatselijk geel-bruinachtig. Ik kan die informatie niet bevestigen want ik durfde niet naar bovengenoemde richting te kijken. Om psychische stoornissen te vermijden natuurlijk. Maar zulke dingen moeten jullie sterker maken en de ogen openen want op een dag kunnen jullie zo'n gek als baas krijgen, en degenen met een slechte horoscoop, als echtgenoot ■ **Ivana Milić**

ČARAPE SU POLU-ČISTE ILI POLU-PR LJAVE?

Dođe i dan kada više ne moram da jurim uslov za upis naredne godine. Jupi! Moja majka je sad vrlo ponosna, nema šta. Ali kroz šta jedan mlad čovek, u mom slučaju žena, mora da prođe da bi došao do završne godine studija, Bog dragi zna. Nije da sam nešto religiozna, ali kakvih je sve peripetija bilo, zaista je viša sila bila potrebna da me izbavi iz tog haosa. Moglo bi se reći da sam više stanova, cimera i stranih docenata nego čarapa promenila. Ali molim pojedince da ne misle odmah: 'Vala bi mogla češće da menjaš te čarape!' Kad stigoh do čarapa tu je i srodna tema menjanja donjeg veša. Nikada neću zaboraviti čika Voju (samo do izvesne mere podseća na Balzakovog Čiča Goria), čoveka od 75 godina koji je insistirao na tome da ga oslovljavamo sa ČIKA. Naime, kada je shvatio da ja i još dve cimerke nećemo čak ni tv sa njim da gledamo, počeo je na sebi svojstven način da protestuje. Počeo je da se šeta u gaćama po stanu koje su kako tvrdi jedna od drugarica, bile mestimično žučkasto-braonkaste. Ja vam ne mogu tu informaciju potvrditi jer se psihičkog zdravlja radi, nisam usuđivala da gledam u pomenutom pravcu. Ali takve i mnoge slične stvari moraju da vas očvrstu i otvore vam oči jer sutradan možete takvog ludaka imati za šefa, a one sa lošim horoskopom, za muža ■ **Ivana Milić**

HET KOOR: ZING MEE MET LOW KEYS

In het najaar van 2008 heeft een groep studenten een zangkoor opgericht met het doel om de Nederlandse cultuur te promoten. Het koor vormen studenten en studentes van het eerste tot vierde jaar. Dit is pas het begin dus het koor is momenteel nog een bescheiden gezelschap, maar ieder nieuw lid is van harte welkom. Begeleidende instrumenten van het koor zijn de gitaar, het slagwerk en een laptop. Het eerste optreden heeft op de culturele avond ter gelegenheid van de Sinterklaasviering plaatsgevonden. Alle studenten raakten in vuur en vlam van een aardig liedje, getiteld *Kniktikklaas*. Nadere informatie is te verkrijgen via lowkeys.nl@gmail.com. (AO)

HOR: ZAPEVAJTE SA LOW KEYS

U jesen 2008. grupa studenata je oformila hor u cilju promovisanja holandske kulture. Hor čine studenti i studentkinje od prve do četvrte godine. Tek je početak, tako da je trenutno u skromnijem izdanju, ali svaki novi član je dobrodošao. Prateći instrumenti horu su gitara, perkusije i laptop. Prvi nastup je održan na kulturnoj večeri povodom Svetog Nikole. Svi studenti su bili oduševljeni simpatičnom pesmicom "Kniktikklaas". Za više informacija možete se obratiti lowkeys.nl@gmail.com. (AO)

DE PROMOTIE VAN PAUKENSLAG!

Na de lange zomerpauze is het seizoen van borrelavondjes opnieuw begonnen. Deze keer was de speciale aanleiding de promotie van het lang verwachte vijfde nummer van Paukenslag!. De enthousiaste reacties op het spiksplinternieuwe ontwerp en op de inhoud tonen dat Paukenslag! de laatste tijd ernaar streeft om het peil van een gewoon studentenblad te overtreffen. De aanwezigen hadden ook de gelegenheid om de toespraak van de attaché van de Nederlandse ambassade over de inburgering in Nederland te horen. Naast Paukenslag! werd ook het project 'A rough guide to Amsterdam' gepromoot. (AÐ/SK)

PAUKENSLAG! NA PROMOCIJI

Posle duge letnje pauze sezona okupljanja nederlandista je ponovo počela. Ovoga puta imali smo i poseban povod – promociju dugo očekivanog petog broja našeg časopisa. Entuzijastične reakcije na glanc novi dizajn i sadržaj pokazuju da *Paukenslag!* u poslednje vreme teži tome da prevaziđe nivo običnog studentskog časopisa. Prisutni su takođe imali priliku da čuju govor atašea Holandske ambassade o useljavanju u Holandiju. Pored našeg časopisa promovisan je i projekat *A rough guide to Amsterdam*. (AÐ/SK)

NOVI PREDAVAČI

Od početka nove školske godine naša katedra je bogatija za još pet predavača. Pre svega, ujedno i najstariji je lektor René Jean Michel Grémaux, koji je na univerzitetu u Nijmegen diplomirao filozofiju, kulturnu i socijalnu antropologiju. Našim studentima nederlandistike on drži prevođenje i predaje kulturnu istoriju Holandije i Flandrije. Lada Vukomanović, Bojana Budimir, Jovana Bursać i Mirko Cvetković su studenti-asistenti koji višim predavačima pomažu u radu sa studentima. Drže vežbe iz književnosti i istorije umetnosti. Ali i samostalne časove iz gramatike i prevođenja. Nama jedino preostaje da im poželimo dobrodošlicu i uspešnu saradnju. (MB)

NIEUWE DOCENTEN

Sinds het begin van het nieuwe studiejaar is onze afdeling nog vijf docenten rijker. Allereerst, tevens de oudste nieuwkomer, gastdocent René Jean Michel Grémaux, die filosofie en culturele antropologie aan de Universiteit van Nijmegen studeerde. Onze studenten Neerlandistiek krijgen van hem colleges vertalen en cultuurgeschiedenis van Nederland en Vlaanderen. Lada Vukomanović, Bojana Budimir, Jovana Bursać en Mirko Cvetković zijn student-assistenten die de andere docenten helpen met hun werk met de studenten. Ze geven oefeningen in letterkunde en kunstgeschiedenis. Maar ze geven ook zelfstandig les, grammatica en vertalen. We heten hen allen van harte welkom en wensen hen veel succes. (MB)

by-nc-nd Creative Commons

AUX RAUS

Korter dan wij gewend zijn, maar een niettemin vrij energiek en indrukwekkend optreden van de Amsterdamse band Aux Raus heeft niemand onverschillig gelaten. De heel aangename, maar op het eerste gezicht een beetje verlegen kerels van de Aux Raus delegatie (ze reizen trouwens wel overal naartoe met hun manager en geluidsingenieur) hebben hun ware gezicht op het podium voor het publiek getoond. Wel leek het of de muziek (of tenminste de traditionele opvatting daarover) die avond op het tweede plan stond en dat het accent gelegd werd op hun act die zo nu en dan de grens van grof en helemaal niet braaf meer, overschreed. Zijn de organisatoren van dit festival de opnames van de

concerten van deze band vergeten te bekijken toen ze hen uitnodigden of is een microfoon in je onderbroek en het gebruik van je eigen achterste als klankbord, het spuwen op het publiek en je neus op het podium snuiten de uitgelezen manier om de huidige toestand van Nederland, zijn jeugd en de underground scène voor te stellen ■

Nikola Živković

Za naša poimanja kratak, ali prilično energičan i upečatljiv nastup amsterdamskog benda Auks Raus jednostavno nije nikoga mogao da ostavi ravnodušnim. Vrlo prijatni i na prvi pogled pomalo stidljivi momci iz delegacije Auks Rausa (putuju svuda sa svojim

menadžerom i toncem), pokazali su svoje drugo lice na sceni pred zadovoljavajućim brojem publike. Međutim, čini se da je ove večeri muzika (ili bar tradicionalno shvatanje muzike) bačeno u drugi plan, a akcent prenet na scenski nastup, koji je na trenutke (a bilo ih je poprilično) dostizao, ako ne i prevazilazio granice vulgarnog i potpuno neprimerenog. Ili su organizatori ovog festivala zaboravili da pregledaju snimke koncerata ovog benda kada su ih angažovali, ili je zavlačenje mikrofona u gaće, korišćenje sopstvene pozadine kao rezonantne kutije, pljuvanje publike i trešenje nosa na bini ipak pravi način da se prikaže trenutno stanje Holandije, njene omladine i *underground* scene ■ **Nikola Živković**

HOLLANDSE GUMBO IN BELGRADO

by-nc-nd Creative Commons

In het kader van het muzikale deel van het festival «A Rough Guide to Amsterdam» trad de grootste Amsterdamse art-popgroep «Room Eleven» op waarmee tegelijkertijd het festival in het culturele centrum Dom Omladine officieel werd geopend.

De muziek die deze band speelt kan gekenmerkt worden als een mengsel van pop, cocktail jazz, gestileerde funk en Nieuw-Orleanse gumbo-folk. Ze hebben inmiddels twee albums op hun naam staan: *Six White Russians And A Pink Pussycat*, waarvan de titel verwijst naar een mysterieuze, verfijnde cocktail en *Mmm...Gumbo?*, naar een traditioneel gerecht uit jazzbakermat Louisiana. Uit scherpe observaties van de wereld om hen heen, putten ze de inspiratie voor hun nummers die soms ogenschijnlijk over kleine onbenulligheden gaan. Op hun laatste album zingen ze over verandering, over volwassen worden en voortgang van het leven.

Aangekondigd als het Nederlandse antwoord op de beroemde groep Pink Martini, wisten ze ook enkele fans van die Amerikaanse band naar hun optreden te lokken. Anderen wilden wel de gok van een totaal onbekende band wagen omdat de toegangsprijs heel laag was.

«Zoetsappige jazz, voorspelbaar, niet-opdringerig, innemend, muziek voor iedereen en niemand, plagiaat, makkelijke muziek» was het commentaar van één deel van het Belgradose publiek, dat desondanks wel enthousiast applaudisseerde. Een ander deel van het publiek, dat wel eerlijk geestdriftig was over het gebodene, vergeleek de sfeer van het concert en de energie van de musici met optredens van groepen als Koop of Nouvelle Vague. Het enthousiasme van het publiek was ongetwijfeld te danken aan de charismatische zangeres Janneke Schra, maar ook aan het gratis bier van één van festivalsponsors, Heineken.

Naast de uiteenlopende meningen over de muziek van *Room Eleven*, was iedereen over het geheel toch „onverdeeld“ tevreden. Een goedkoop kaartje, gratis bier en de aangename geluiden en positieve vibraties die van het podium de zaal instroomden maakten Dom Omladine - mede gezien de rest van het culturele aanbod van die avond 28 11 2008 - *the place to be*. ■ **Vesna Jovanović**

HOLANDSKI GAMBO U BEOGRADU

Uokviru muzičkog dela festivala nastupio je, a ujedno i zvanično otvorio manifestaciju u Domu Omladine, najveći amsterdamski art-pop bend Rum Ilevn (Room Eleven).

Muzika koju ovaj petočlani bend svira može se okarakterisati kao mešovina popa, koktel džeza, stilizovanog fanka i njuorleanškog gambo folka. Iza sebe imaju dva albuma: *Six White Russians And A Pink Pussycat*, čiji se naziv odnosi na misteriozni, sofisticirani koktel i

Mmm...Gumbo?, koji, pak, aludira na tradicionalno jelo iz postojbine džeza, Luizijane. Pažljivom opservacijom sveta oko sebe, inspiraciju za svoje pesme pronalaze čak i u naizgled beznačajnim detaljima. Na poslednjem albumu pevaju o promenama, sazrevanju i napredovanju u životu.

Najavljen kao holandski odgovor na čuveni sastav Pink Martini, primamio je i nekolicinu ljubitelja zvuka ovog američkog benda. Ostali, privučeni izuzetno niskom cenom ulaznice, bili su spremni da se, bez prevelikog rizika, upuste u nepoznato. Sladunjavi džezić, predvidljiva, nenametljiva, dopadljiva, muzika za svakoga i ni za koga, plagijat, lake note, bili su samo neki od komentara jednog dela beogradske publike, koja je, kontradiktorno iznetim stavovima, aplaudirala. Deo publike koji je bio iskreno oduševljen, poredio je atmosferu i energiju sa nastupima bendova poput Kupa (Koop) i Nuvel Vaga (Nouvelle Vague). Za dobar prijem publike je, nesumljivo, bila zaslužna harizmatična pevačica Janneke Shra, ali i besplatno pivo jednog od sponzora festivala, Hajneken.

by-nc-nd Creative Commons

I pored podeljenih mišljenja o muzici Rum Ilevna, svi su, ipak, bili „nepodeljeno“ zadovoljni. Pristupačna cena karte, besplatno pivo, prijatni zvuci i pozitivne vibracije koje su se širile sa koncertne bine, a uzevši u obzir kulturnu ponudu te večeri u gradu, učinili su da Dom Omladine tog 28. 11. 2008. bude *a place to be*. ■ **Vesna Jovanović**

HEMEL BOVEN HOLLAND

In samenwerking met „Het auteur-filmfestival” en in het kader van het festival „A Rough Guide to Amsterdam” werd op 29 november in de gevulde zaal van het Culturele Centrum van Belgrado de film „Hemel boven Holland” van de jonge filmmaker Rolf Van Eijk vertoond.

De film is zijn poging om de gedachtegang van Mohammed B., de moordenaar van cineast Theo Van Gogh, te volgen zonder overmatig acht te slaan op de moorddaad zelf. Deze 40-minuten durende film geeft ons een fictief portret van Mohammed die in grote mate op zijn echte karakter werd gebaseerd. De gebeurtenissen worden in omgekeerde volgorde verteld, dus begint de film met de fatale schoten en daarna zien we wat er aan de schokkende moordaanslag voorafging. De Marokkaanse acteur Sabir Al Haft toonde op een uitstekende manier Mohammeds verandering van een gewone burger en welzijnswerker die bereid is om te helpen maar wiens initiatief werd afgewezen, gepaard gaand met teleurstelling veroorzaakt door verslechterde omstandigheden in zijn gezin, tot een koelbloedige moordenaar.

Een dag na de voorstelling praatte Van Eijk tijdens een bespreking in 'Dom omladine Beograda' waardoor hij werd gemotiveerd om deze film te maken, hoe hij zich voorbereidde om die visueel buitengewoon interessant te maken. „Voor het filmen heb ik een jaar lang onderzoek gedaan maar aangezien ik de film drie jaar na de moord maakte, was mijn werk eenvoudiger omdat alle relevante kwesties al onderzocht waren. Ik informeerde me erover via het internet, door interviews met alle

mensen die ermee in verband stonden, door Mohammeds biografie te bestuderen, waaronder een brief aan zijn vader waarin hij aangaf dat hij iets verschrikkelijks zal doen. Dit heb ik in een dialoog veranderd.”

Met nadruk betoogde Van Eijk dat hij niet te dicht aan Mohammed B. wilde komen omdat het volgens hem beter is om zijn verhaal te vertellen als men een afstand bewaart. Uit de manier waarop hij hem portretteerde ziet men dat hij zijn negatieve trekken niet wilde accentueren, blijkbaar om de hoogste graad van objectiviteit te bereiken. Zijn wens om een ander perspectief te geven dan die die door Nederlandse media werd gegeven die het vaakst de nadruk leggen op de negatieve zijde, bewoog hem die film te maken. In deze kontekst en aangezet door vragen van het publiek, praatte hij over de mogelijkheid om bij de kijkers medeleven met de moordenaar te wekken. „Ik denk dat ik er succesvol aan ben ontkomen juist doordat ik de film met de scene van de schoten liet beginnen. Dit deed ik om drama te scheppen en daarna ging ik terug naar de tijd van zijn normale dagelijkse leven, maar nu wordt op deze alledaagse daden een nieuw licht geworpen want we weten dat hij de misdaad heeft begaan”.

Van Eijks filosofie is dat een camera als een derde persoon is en daardoor filmt hij Mohammed van achter, zonder statief, en daarmee maakt hij het de kijker mogelijk om deelnemer van de gebeurtenissen op het scherm te zijn. Tussen de 22 scenes werden steeds 4 seconden zwart doek geplaatst. „Een film is een raadsel die je in je hoofd moet uitknobbelen. Die momenten zijn er zodat de kijker dat kan doen”.

Hij legde ook uit wat er achter zijn be-

slissing staat om geen muziek te gebruiken. „Ik wilde dat mensen de indruk krijgen dat het over de realiteit gaat, over het leven zoals het is. Muziek is heel machtig en kan de aandacht van de kijkers bepalen. Bijvoorbeeld, in een heel ontroerende scene waarin Mohammed zich aan het ziekenhuisbed van zijn aan kanker stervende moeder bevindt, heb ik geen viool gebruikt, want daardoor zou ik de kijker suggereren wat te voelen. Ik wil dat hij zelf besluit of hij erbarmen voelt of niet”. Met die keuze was Van Eijks collega Hanro Smitsman het eens, wiens aanwezigheid bijzonder nuttig was toen het een paar keer tot misverstanden kwam vanwege niet altijd duidelijke vragen en de onmogelijkheid moeilijkheid om gedachten duidelijk te formuleren in een vreemde taal ■ Irena Pavić

RAJ NAD HOLANDIJOM

U saradnji sa Festivalom autor-skog filma, a u okviru festivala „A Rough Guide To Amsterdam”, 29. novembra je u punoj dvorani Kulturnog centra Beograda prikazan film mladog reditelja Rolf van Eijka „Raj nad Holandijom”.

Film je njegov pokušaj da pronikne u um Muhameda B., ubice poznatog holandskog reditelja Tea van Hoha, ali bez preteranog osvrtanja na sam čin ubistva. Ovo četrdesetominutno ostvarenje daje nam, dakle, fiktivni portret Muhameda B. koji se u velikoj meri bazira na njegovom karakteru. Događaji su prikazani obrnutom hronologijom pa film počinje scenom ubistva a zatim sledi ono što je tom šokantnom događaju prethodilo. Marokanski glumac

Sabir Al Haft je odlično dočarao Muhamedov preobražaj od običnog građanina, socijalnog radnika koji želi da pomogne ali čija inicijativa nailazi na odbijanje, praćen i frustracijama uzrokovanim narušenim porodičnim odnosima i smrću majke, do hladnokrvnog ubice.

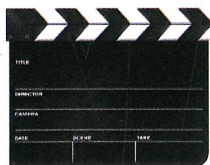
Na debati koja je dan posle projekcije održana u Domu omladine Beograda, Rolf van Ejk pričao je o tome šta ga je motivisalo da ovaj film snimi, na koji se način za njega pripremao i na koji je način snimio ovo vizuelno izuzetno zanimljivo ostvarenje. 'Pre snimanja sproveo sam istraživanje koje je trajalo godinu dana, a pošto sam film uradio tri godine nakon ubistva Tea van Goga, posao mi je bio dosta olakšan time što su mnogi istražili relevantna pitanja pre mene. Informisao sam se uglavnom koristeći internet, intervjuje ljudi koji su na bilo koji način povezani s ovim događajem, Muhamedovu biografiju i njegovo pismo ocu u kojem nagovestava da će uraditi nešto užasno, a koje sam pretvorio u dijalog'.

Takođe je istakao da nije želeo da se preterano približi Muhamedu jer smatra da je bolje da svoju priču ispriča zadržavajući izvjesnu distancu. Iz načina na koji ga je prikazao vidi se da nije želeo da potencira negativnu stranu njegovog psihološkog portreta, očigledno sa željom da ostvari što veći stepen objektivnosti. Želja da publici da drugačije viđenje situacije od one koju su pružili holandski mediji, koji po njegovom mišljenju previše potenciraju negativnu stranu svega, ga je u velikoj meri i navela da snimi ovaj film. U tom kontekstu, podstaknut pitanjima iz publike, pričao je i o mogućnosti da kod gledalaca probudi saosećanje sa ubicom. 'Mislim da sam to uspešno izbegao upravo time što sam film započeo činom ubistva. To sam uradio da bih kreirao dramu, a zatim sam se vratio unazad i prikazao ga u normalnom svetlu, samo što je sada na dnevne

uobičajene postupke bačeno novo svetlo time što znamo da je počinio zločin'.

Van Ejkova filozofija je da je kamera treće lice, zato snima Muhameda s leđa, ne koristeći stativ za kameru i na taj način omogućava gledaocu da bude deo radnje. Između scena, kojih ima dvadeset dve, smešteno je četiri sekunde crnog ekrana. 'Film je slagalica koju vi u svojoj glavi treba da sklopite. Ti momenti postoje da bih gledaocu dao šansu da to uradi'.

Objasnio je i šta stoji iza odluke da u filmu ne koristi muziku. 'Želeo sam da ljudi imaju utisak da se radi o realnosti, životu onakvom kakav jeste. Muzika ima moć da preusmerava gledaočevu pažnju. Na primer, u veoma emotivnoj sceni, u kojoj je Muhamed u bolnici pored kreveta majke koja umire od raka, nisam koristio violinu jer bih tako sugerisao gledaocu šta da oseća. Želim da gledalac sam odluči da li će u tom trenutku osetiti sažaljenje ili ne.' Sa tim izborom složio se i njegov kolega Hanro Smitsman čije se prisustvo, kada je u par navrata došlo do nesporazuma što zbog nedovoljno jasnih pitanja što zbog nemogućnosti da se na jeziku koji nije maternji jasno izrazi misao, pokazalo kao izuzetno korisno ■ **Irena Pavić**

SKIN

"Ik heet Frankie. Mijn moeder heet Anna. Ik heb ook iemand vermoord. Ik ben skinhead. John Buisman lijkt op m'n vader. En nu jij."

De plot van de film Skin speelt zich af aan het einde van de jaren zeventig. Het verhaal volgt de tienerjaren van een Neder-

landse jongen, Frankie. Als elke tiener komt hij in conflict met zijn ouders, voornamelijk met zijn vader, een Jood die tijdens de WO II in een kamp heeft gezeten. De vader kan zich niet losmaken van de traumatische herinneringen aan zijn kampjaren, waarmee hij ook zijn vrouw en kind belast. Frankie verwijt zijn vader zijn fixatie op het verleden en het feit dat hij hen verwaarloost. Als zijn moeder, aan wie hij zeer gehecht is, dodelijk ziek wordt, verliest hij zijn steunpilaar. Verbitterd en zonder enige uitlaatklep, zoekt hij zijn toevlucht bij een groep gewelddadige skinheads. In hun gezelschap laat hij zijn woede de vrije loop wat uiteindelijk in een tragische samenloop van omstandigheden resulteert, waarin hij in een straatgevecht een jongen doodsteekt. Als apotheose komt hij in een jeugdgevangenis terecht, waar hij zelf aan geweld blootgesteld wordt.

Geïnspireerd door een waar gebeurd verhaal over een Joodse kampoverlevende, die naderhand zijn kinderen mishandelde, stelde de auteur zichzelf de vraag hoe een slachtoffer een agressor wordt. Daarbij dringt zich de vraag op of deze vicieuze cirkel van geweld ooit eindigt. Hoewel de regisseur zelf er het antwoord niet op weet, tracht hij toch deze gevallen aan de orde te stellen. Naast het geweld is er nog een rode draad namelijk de kwestie van onbegrip voor zulk gedrag, want als het eenmaal zover komt, gaat iedereen snel over tot het veroordelen zonder zich af te vragen wat er eigenlijk toe geleid heeft. Met het voornemen om licht te werpen op de achtergronden van gewelddaden, probeert de auteur de oorsprong ervan te doorgronden.

Het citaat waarmee dit artikel begint, zijn de woorden van een jongen die na de première op de regisseur afkwam, bewegend dat de film voor 85 procent met zijn leven overeenkomt. Hoewel

dit toeval is, kan het als een geval beschouwd worden waarin de werkelijkheid de fictie nabootst. Tevens is het een bewijs dat de auteur een alomtegenwoordig thema koos, dat hij op een doeltreffende manier heeft uitgewerkt ■ **M. Panić, J. Svrkota**

SKIN

'Zovem se Franki. Moja majka se zove Ana. I ja sam ubio nekoga. Skinhed sam. Moj otac liči na Džona Beusmana. A sad još i ti.'

Radnja filma 'Skin' odvija se krajem 70-tih godina prošlog veka. Priča prati život holandskog tinejdžera Frankija. Kao i svi tinejdžeri i on dolazi u sukob s roditeljima, pre svega sa ocem Jevrejinom koji je tokom Drugog svetskog rata bio u logoru.

Otac ne može da se oslobodi traumatičnih sećanja na godine provedene u logoru, opterećujući time i ženu i sina. Franki prebacuje ocu zbog opsednutosti prošlošću koja čini da on zapostavlja svoju porodicu. Kada se njegova majka, za koju je veoma vezan, smrtno razboli, Franki gubi jedini oslonac u životu. Ispunjen besom, a bez načina da ga iskaže, priključuje se grupi nasilnih skinheda. U njihovom društvu on više ne sputava svoj bes, što na kraju tragičnim sticajem okolnosti dovodi do toga da Franki u uličnoj tuči izbode mladića koji od posledica toga umire. Priča je uokvirena Frankijevim dospevanjem u zatvor, u kom i sam postaje žrtva nasilja.

Inspirisan istinitom pričom o Jevrejinu koji je preživeo logor i koji je kasnije bio nasilan prema sopstvenoj deci, autor filma počinje da se pita kako dolazi do toga da žrtva postaje agresor. Pored

toga nameće se i pitanje da li se ovaj začarani krug nasilja ikada može prekinuti. Iako ni sam autor ne zna odgovor, pokušava da dođe do suštine ovakvih ajeva. Osim nasilja tu je i motiv nedostatka razumevanja za nasilje, jer nakon događaja kao što je ovaj svi odmah počinju da osuđuju, a da se i ne zapitaju šta je do toga dovelo. Sa namerom da rasvetli pozadinu nasilja samog po sebi, autor pokušava da pronikne u njegov uzrok.

Citat kojim počinje tekst predstavlja reči mladića koji je posle premijere prišao reditelju, tvrdeći da se film poklapa sa 85% događaja iz njegovog života. Iako samo slučajnost, ovo se može smatrati kao slučaj kada stvarnost imitira fikciju. Istovremeno je dokaz da je autor izabrao sveprisutnu temu, koju je prikazao na efektan način ■ **M. Panić, J. Svrkota**

DWELLING AND BELONGING VAN SERVISCHER JONGEREN

Op vrijdag 28 november presenteerde Mark Nozeman in *Magacin* het eerste deel van het project *Dwelling and Belonging*. Het project is dit jaar van start gegaan en is het eerste deel van een groter project dat speciaal gewijd is aan Servische jongeren. Daarover en over zijn verdere plannen was deze Nederlandse fotograaf, beroemd om zijn sprekende portretten, bereid om met ons te woord te staan.

Waarom heb je Servië gekozen? Heb je ervaring met andere landen in deze regio van Europa?

Servië is een speciaal land. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in dit gedeelte van Europa. Ik ben daarom zelfs in Moldavië geweest. En Moldavië is bepaald geen Servië. Er zijn veel overeenkomsten maar ook veel verschillen, vooral in welvaart. In Moldavië lijdt men armoede en Servië is weliswaar ook relatief arm, maar het heeft toch meer aansluiting bij Europa en met haar buurlanden. In Moldavië heb ik mezelf meer vreemdeling gevoeld dan hier.

©Mark Nozeman

Wat voor soort jonge mensen zien we op jouw foto's?

De selectie die jullie hier zien, is toegespitst op de tentoonstelling hier in Belgrado.

Ik vond het interessant om ook andere jongeren te laten zien zoals bijvoorbeeld "Goths" die voor een bepaalde cultuur of subcultuur staan die ook hier in Belgrado aanwezig is. Ik wilde juist deze mensen fotograferen omdat zij een soort escapisme uitdrukken.

Wat is eigenlijk de opzet van dit project? Wat is de volgende stap?

Ik denk dat ik nu enigszins een beeld

heb gegeven van de Servische jeugd in Belgrado. De volgende stap zal zijn om verder te kijken in Servië in plaatsen als Niš en Kragujevac. Daar wil ik graag bijvoorbeeld dienstplichtigen fotograferen, jongens en misschien ook meisjes die in het Servische leger zitten omdat het leger en de burgermaatschappij hier een speciale verhouding tot elkaar staan. Deze verhouding kennen wij in Nederland minder goed, met name omdat de relatie tussen burgermaatschappij en het leger minder hecht is.

Wanneer kunnen we het vervolg van je project verwachten?

Het tweede deel van het project gaat nog ongeveer een jaar duren. Het idee is om een boek te maken. Ik ben daarvoor ook in Kosovo, in Mitrovica, geweest en daar heb ik rondgekeken dus alle foto's bij elkaar zouden een boek moeten gaan vormen.

Zal het boek alleen foto's of ook tekst bevatten?

Ja, het gaat om foto's en een tekst die ik uit de losse pols ga schrijven maar waarvoor ik ook andere mensen ga raadplegen die een beter idee hebben over wat er speelt in de Servische maatschappij.

Heb je nog iets toe te voegen aan je foto's?

Deze selectie is een opdracht gemaakt om jongeren hier naar de tentoonstelling te lokken. En daarnaast is het de bedoeling dat ik op verschillende plekken met dezelfde opzet te werk zal gaan - niet in de eerste plaats vanwege een tentoonstelling, al is die tentoonstelling in de tussentijd wel een neerslag van een "work in progress" - gewoon het verzamelen van materiaal en daarbij nieuwe mensen ontmoeten wat uiteindelijk uitmondt in een boek ■ **Milica Mitić**

DWELLING AND BELONGING SRPSKE OMLADINE

Mark Nozeman je u Magacinu 28. novembra predstavio prvi deo svog projekta 'Dwelling and Belonging'. Projekat je nastao ove godine i zamišljen je kao prvi deo jednog većeg projekta koji se bavi omladinom u Srbiji. Ovaj holandski fotograf, poznat po izuzetnim portretima, bio je raspoložen da sa nama porazgovara o izložbi i svojim planovima.

Zašto baš Srbija? Jeste li već imali iskustva sa zemljama iz ovog dela Evrope?

Srbija je jedinstvena država. Oduvek sam bio zainteresovan za ovaj deo Evrope, tako da sam bio i u Moldaviji. Ipak, Moldavija nije Srbija. Imeđu ove dve države ima puno sličnosti, ali i razlika, pre svega u prosperitetu. Moldavija je siromašna, Srbija takođe, ali vi imate mnogo više veza sa Evropom i zemljama u okruženju. U Moldaviji sam se više osećao kao stranac nego što je to slučaj ovde.

Koja je to grupacija mladih ljudi koju vi fotografirate?

Ova selekcija koju vidite je selekcija usmerena upravo na izložbu ovde, u Beogradu. Smatrao sam da je zanimljivo pokazati i drugačije mlade ljude, kao što su, recimo, „goti“ koji predstavljaju određenu kulturu ili subkulturu koja je takođe prisutna u Beogradu. Bilo mi je interesantno da fotografišem upravo ove ljude jer u njihovom biću postoji određeni vid eskapizma.

Šta je zapravo cilj ovog projekta? Šta će biti sledeći korak?

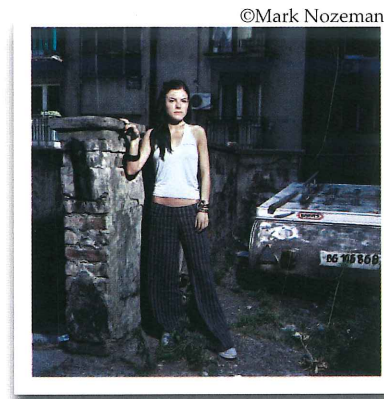
Mislim da sam uspeo da stvorim nekakvu sliku o mladima u Beogradu. Sledeći korak će biti istraživanje drugih mesta u Srbiji, kao što su Niš i Kragujevac. Recimo da bih tamo rado fotografisao regrute - mladiće, a možda i devojke - koji su u srpskoj vojsci, zato što vojska i civilno društvo ovde imaju poseban odnos. Takav odnos slabo poznajemo u Holandiji na primer, zato što ta relacija tamo ima drugačiji intenzitet.

Kada možemo da očekujemo drugi deo projekta?

Drugi deo će se pojaviti za oko godinu dana. Moja ideja je da izdam knjigu. Bio sam i na Kosovu, u Mitrovici. Tamo sam takođe fotografisao, tako da bi od svih tih fotografija zajedno trebalo da sastavim knjigu.

Da li će ta knjiga sadržati i tekst ili samo fotografije?

Fotografije i tekst koji ću verovatno ja napisati, a planiram da za to zamolim i

ljude koji imaju bolju predstavu o tome šta se dešava u srpskom društvu.

Želite li da dodate koju reč na svoje fotografije?

Ova selekcija je za zadatak imala da privuče mlade da dođu da pogledaju izložbu, a nameravam da se time pozabavim i u drugim mestima. Ne samom izložbom - ona je u međuvremenu rad u nastajanju - već sakupljanjem materijala i upoznavanjem novih ljudi, što će mi i pomoći da sastavim knjigu ■ **Milica Mitić**

DE HYPOCRISIE IN DE WERELD VAN VOLWASSENEN VOOR 10+-ERS

HET GEHEVEN VINGERTJE

Waarom? Daarom. Omdat ik het zeg.

foto door Nevena Kukoljac

Waarom maken jullie zoveel lawaai? Waar zijn jullie nu eigenlijk kwaad om?, vroegen wij, het publiek, ons af dat op 30 november naar *Centar za kulturnu dekontaminaciju* is gekomen. We zetten een pet op waarop 'ssssh!' geschreven

was en gingen de zaal binnen. Attentie! De actrice leest de eindeloze lijst van alle Servische kindervoorstellingen die gestopt waren door toedoen van kinderen. Eigenlijk was het publiek in het hele afgelopen jaar te lawaaiig. Met zo'n strak gezicht ziet ze er boos uit op

iedereen die in de zaal lacht en die probeert een beweging te maken. 'Ssssssh!': Twee minuten stilte voor alle "dode" voorstellingen. De kaarsen branden. Kinderen zijn een beetje geschrokken en kijken vragend naar hun ouders.

En nu, de voorstelling! Alle acteurs glimlachen tegen ons en we kunnen nu rustig in onze stoelen zitten. Maar de eerste scène is ook spannend gemaakt. Ze vernielen een kinderspeelplaats pal voor onze ogen. Heel gewelddadig! Hebben we 't overleefd? Ja, dan gaan we verder.

De voorstelling

In het kader van het festival *A Rough Guide to Amsterdam* werd de kindervoorstelling *Het geheven vingertje* opgevoerd. Het was het eerste bezoek van de theatergroep *Max* aan Belgrado en voor de leden van die groep was het een uitdaging om voor het Belgrado's publiek op te treden. Deze voorstelling is voor kinderen en hun ouders bestemd om elkaar beter te leren begrijpen. De voorstelling is namelijk gebaseerd op het contrast van *wat mag* en *wat niet mag*. Tegenwoordig is het theater ongetwijfeld een spiegel van de werkelijkheid geworden en daarmee kan het een positieve invloed zowel op de kinderen als op de volwassenen hebben.

Na de voorstelling was regisseur Jetse Batelaan erg geïnteresseerd om de mening van het publiek te horen en daarover te discussiëren. Hij was aangenaam verrast vooral met de reacties van kinderen die dingen opmerkten die voor de volwassenen niet zo opvallend waren. Hij was ook zo vriendelijk om wat meer over de voorstelling te vertellen voor ons studentenblad.

Behalve het gewelddadige begin was het einde ook heel buitengewoon want het publiek verjaagde letterlijk de acteurs van het podium met hun geschreeuw. Wat voor functie heeft dat?

Eigenlijk is dat de kern van het scenario, want ik wilde deze voorstelling baseren op de interactie tussen het publiek en de acteurs. Ik wilde het publiek op gelijke voet stellen met de ac-

Deze voorstelling is een prachtig voorbeeld van de nieuwe trends in het moderne theater om de werkelijkheid tot in het absurde door te trekken. Regisseur Jetse Batelaan slaagde in een vertoning van die verdraaide werkelijkheid en probeerde daarmee op een tragikomische manier de vraag *wat is goed en wat is niet goed en wie bepaalt dat* te beantwoorden.

Pas op! Nee, laat los. Is dat van jou? Kijken doe je met je ogen. Denk erom! Heb ik je iets gevraagd? Ik dacht het niet. Stel dat iedereen dat doet. Pardon? Ben je nou helemaal gek geworden. Ja, je hoort wel wat ik zeg. Moet ik boos worden? En kijk me aan als ik tegen je praat. Waarom? Daarom. Omdat wij het zeggen. Luisteren. Luisteren !!!!!

teurs. Met het doel om die passieve massa tot een actief personage te transformeren. Voor mij was het als kind een beetje saai in het theater; alleen maar zwijgen en kijken. Daarom wilde ik iets anders maken.

Zijn al uw voorstellingen gebaseerd op de verhouding tussen kinderen en ouders?

Nee, helemaal niet. Deze voorstelling is de eerste die dat als hoofdthema heeft. De bedoeling van dit thema was om vandalisme als iets absurds uit te drukken want dat was de makkelijkste manier om de nadruk op het contrast tussen moraal en hypocrisie te leggen.

Gaat u nog voorstellingen voor kinderen maken?

Jazeker! Dit is namelijk de tweede voorstelling die ik voor kinderen heb gemaakt. Kinderen zijn erg inspirerend voor mij. Zoals jullie gezien hebben, zijn alle personages in deze voorstelling volwassenen behalve één die ik gebruikt heb om medelijden bij het jongere publiek uit te lokken. De andere kinderen zijn fictieve personages. Mijn bedoeling is om te laten zien hoe kinderen door het gedrag van volwassenen in de loop van hun leven bedorven worden. Hopelijk heeft dat later een positieve invloed op kinderen.

Bent u tevreden met de reactie van het Servische publiek?

U moet weten dat deze voorstelling bedoeld is voor uitvoering in het buitenland, om de reacties en de moraal van het Nederlandse en buitenlandse publiek te vergelijken. We traden onder andere op in de Verenigde Staten, Rusland, Frankrijk en België en nu dus voor de eerste keer in Servië. Zoals ik al heb gezegd ben ik gefascineerd door de reacties van kinderen want soms is het ongelofelijk hoe slim ze zijn. De volwassenen accepteerden ook hun rol in dit spelletje van goed en niet goed.

En tot slot: wat vindt u van uw verblijf in Belgrado?

Helaas hadden wij geen tijd om Belgrado te bekijken omdat we heel druk bezig waren met de voorbereiding van deze voorstelling, want we moesten twee keer op dezelfde dag optreden. In de korte tijd die wij hadden, lukte het mij alleen een indruk te krijgen van uw mooie architectuur en ik moet erkennen dat de mensen hier heel vriendelijk zijn. Dit is mijn eerste keer dat ik in dit deel van Europa ben en morgen vliegen wij alweer terug naar Nederland. Toch ben ik zeer blij om hier te zijn ■
I. Arsić, N. Vučenočić, N. Kukoljac

LICEMERJE U SVETU ODRASLIH ZA STARIJE OD 10 GODINA

ČITANJE BUKVICE

Zašto? Zato. Zato što ja tako kažem.

Zašto ste tako bučni? Zbog čega ste ljuti? Pitali smo se mi, publika, koja je 30. novembra došla u Cetar za kulturnu dekontaminaciju. Na ulazu smo dobili kačkete na kojima je pisalo PSSST! i sa njima ušli u salu.

Pažnja! Glumica čita beskonačnu listu svih srpskih dečjih predstava čije je izvođenje ometano ili prekinuto bukom u publici. Publika je prethodne godine bila previše bučna. Glumica strogo izražava lica ljutito bi pogledala svakoga ko se smejao ili pomerao. PSSST! Dva minuta ćutanja za sve umrle predstave. Sveće gore. Deca su uplašena i upitno gledaju roditelje.

A sada, predstava! Glumci se osmehuju te konačno možemo opušteno da sedimo. Ali prva scena je tako zapanjujuća! Glumci pred našim očima potpuno uništavaju scenografiju – dečji park. Surovo! Jesmo li preživeli? Jesmo. Pa, hajdemo dalje!

Predstava

U okviru festivala 'A Rough Guide to Amsterdam' izvedena je predstava 'Preteći prst'. Pozorišnoj trupi Maks (Max) ovo je bila prva poseta Beogradu, a za članove ove trupe nastup pred beogradskom publikom bio je pravi izazov. Predstava je namenjena deci i odraslima kako bi se bolje razumeli. Naime, koncipirana je na kontrastu – šta se sme, a šta ne. Nesumnjivo je da je savremeno pozorište postalo ogledalo stvarnosti što može pozitivno da utiče kako na decu tako i na odrasle.

Reditelj Jetse Batelan je posle predstave bio veoma znatiželjan da čuje mišljenje publike i prodiskutuje o predstavi. Kako sam priznaje naročito je bio iznenađen

reakcijama dece koja su primetila neke stvari koje starijoj publici nisu privukle pažnju. Takođe je bio veoma ljubazan da za Paukenslag! kaže nešto više o svojoj predstavi.

Osim surovog početka i sam kraj predstave je veoma neobičan – naime publika je bukvalno oterala glumce sa pozornice. Kakva je funkcija toga?

To je samo deo scenarija pošto sam ovu predstavu želeo da baziram na interakciji između publike i glumaca. Želeo sam da glumci i publika budu ravnopravni i da pasivna masa postane aktivan lik. Kad sam bio dete veoma mi je bilo dosadno da u pozorištu samo ćutim i gledam i zato sam želeo da napravim nešto drugačije.

Da li su sve vaše predstave zasnovane na odnosu između dece i odraslih?

Ne, ova predstava je prva koja se bavi tom tematikom. Svrha svega bila je da kroz ovu temu izrazim vandalizam i apsurdnost stvarnosti, a to je bio i najjednostavniji način da se naglasi kontrast između morala i hipokrizije.

Da li planirate da

napravite još neke dečje predstave?

Da, svakako! Ovo je, naime, druga po redu predstava koju sam radio za decu. Deca su za mene zaista velika inspiracija. Kao što ste mogli da primetite svi likovi u ovoj predstavi su odrasli osim hendikepirane devojčice. Njen lik sam upotrebio da izazovem sažaljenje najmlađe publike. Ostali dečji likovi su fiktivni. Namera mi je bila da decu vide kako se ljudi kvare kako život odmiče. Nadam se da će to kasnije pozitivno uticati na njih.

Da li ste zadovoljni reakcijom ovdašnje publike?

Naime, ova predstava je napravljena za izvođenje u inostranstvu kako bismo uporedili moral i reakcije holandske i inostrane publike. Nastupali smo u Americi, Rusiji, Francuskoj, Belgiji i sada po prvi put u Srbiji. Kao što sam već rekao fasciniraju me reakcije dece i ponekad je za neverovati koliko su pametni. Odrasli su prihvatili ulogu u ovoj igri dobra i zla.

I za kraj, kako vam se dopada Beograd?

Nažalost nismo imali vremena da istražimo Beograd pošto smo bili veoma zauzeti pripremama za predstavu jer nastupamo dva puta u istom danu. Za ovo kratko vreme uspeo sam samo da vidim vašu zanimljivu arhitekturu i moram priznati da su ljudi ovde veoma prijatni. Prvi put sam u ovom delu Evrope a već sutra letimo nazad u Holandiju. Ipak drago mi je što sam ovde ■ **I. Arsić, N. Vučenović, N. Kukoljac**

Ova predstava je odličan primer novih tendencija u savremenom pozorištu u kom je stvarnost često dovedena do apsurdna. Reditelj Jetse Batelan je upeo da prikaže izopačenu stvarnost i da na tragikomičan način odgovori na pitanje šta smemo, a šta ne i ko to određuje.

Pazi! Pusti to! Je li to tvoje? Očima se gleda. Razmisli malo o tome! Jesam li te nešto pitala? Mislim da nisam. Zamisli da svi to rade. Molim? Pa ti si skroz poludeo! Da, da, dobro si čuo. Pa je l' moram da se ljutim? I gledaj me kad ti pričam! Zašto? Zato. Zato što ja tako kažem. Slušaj. Slušaj!!!!

EDIT KALDOR: POINT BLANK

Edit Kaldor is in Boedapest geboren, maar toen ze 13 was emigreerde ze naar de Verenigde Staten, waar ze in Letterkunde en Theater aan de Columbia University in New York afstudeerde. In de periode tussen 1993 en 2000 werkte Edit met Peter Halasz (Love Theatre, New York) als dramaturge en videomaker van talrijke voorstellingen. Nadien verhuisde ze naar België en begon met digitale media te werken, die vandaag nog steeds een rol in haar werk spelen. Vervolgens ging ze studeren in Amsterdam bij DasArts en begon ze haar eigen voorstellingen te maken, die grote internationale erkenning kregen, zoals *Or Press Escape* (2003), *New Game* (2004) en *Crashtest 01: Drama* (2005). Op dit moment woont en werkt Edit in Amsterdam.

De voorstelling die ze in Belgrado liet zien is tegelijk haar nieuwste werk, *Point Blank* (2007), tot stand gekomen in samenwerking met Nada Gambier,

Frank Theyes en anderen. Het doel van deze voorstelling is enerzijds echt absurd, anderzijds heel bekend – wat is het doel van het leven, bestaat er eigenlijk een doel en is dat doel het waard om naar te zoeken? Edit Kaldor nodigde de negentienjarige Nada Gambier uit om haar enorme collectie foto's (75.000) te presenteren. Nada kijkt al jaren heimelijk naar talloze mensen en met haar camera, met een 85mm zoomlens, fotografeert ze verschillende situaties van hun leven. Samen met het publiek probeert ze door middel van folders, subfolders en subfolders van subfolders om die situaties in te delen om zo haar vraag te beantwoorden. Hoewel alles imaginair is, verleidt Nada door haar contact met het publiek tijdens de voorstelling om jezelf te gaan afvragen of deze verhalen en foto's ook een beeld van ons eigen leven kunnen zijn ■ **A. Ostojić, M. Babić**

Edit Kaldor je rođena u Budimpešti, ali sa trinaest godina je emigrirala u SAD gde je završila književnost i dramu na Kolumbija univerzitetu u Njujorku. U periodu između 1993. i 2000. godine Edit je saradivala sa Peterom Halašom (*Love Theatre*, Njujork) kao dramaturškinja i video-snimateljka brojnih pozorišnih predstava i performansa. Nakon toga preselila se u Belgiju gde je počela da se bavi digitalnim medijima, koji i danas čine deo njenog rada. Nedugo zatim se pridružila DasArtsu (post-diplomskom centru za scenske umetnosti u Amsterdamu) i počela da stvara sopstvene pozorišne komade koji su od tada stekli veliko međunarodno priznanje, među kojima su 'Or Press Escape' (2003), 'New Game' (2004) i 'Crashtest 01: Drama' (2005). Trenutno, Edit živi i radi u Amsterdamu.

Performans kojim se predstavila Beogradu je i njen najnoviji rad 'Point Blank' iz 2007. godine urađen u saradnji sa Nadom Gambijer, Frenkom Tejsom i mnogim drugima. Cilj ovog performansa je s jedne strane veoma apsurdan, ali s druge i veoma poznat svima nama – šta je smisao života, da li ga uopšte ima i vredi li tragati za njim? Edit Kaldor poziva devetnaestogodišnju Nadu Gambijer da predstavi svoju enormno veliku kolekciju fotografija (75.000). Nada već godinama krišom posmatra ljude i svojim fotoaparatom sa zumom od 85mm beleži razne situacije njihovog života. Zajedno sa publikom i putem direktorijuma, pod direktorijuma i poddirektorijuma poddirektorijuma pokušava da razvrsta te situacije kako bi došla do odgovora na svoje pitanje. Iako je sve imaginacija, taj kontakt koji Nada uspostavlja sa publikom tokom performansa navodi ih da se zapitaju da li priče i fotografije koje se projektuju mogu da budu i prikazi njihovog života ■ **A. Ostojić, M. Babić**

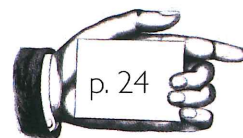
STEMMEN DER ROEPENDEN IN DE WOESTIJN

Afgestudeerd studente Lada Vučkomanović praatte voor blog *Bureau Belgrado* over de moeilijkheden die Serviërs hebben als ze naar het buitenland willen reizen. Er komen namelijk veel problemen voor – slechte reisorganisaties (die voor studenten in Servië de enige mogelijkheid zijn om te reizen), het visum krijgen en een beperkt studentenbudget. Hier is Lada's reactie op de stijging van de visumkosten:

„Ik werd heel gedemotiveerd toen ik dat las. Ik ben net zo boos op de EU als op de Servische regering. Mensen die tegen het Tribunaal zijn, zijn xenofobisch en niet zo geïnteresseerd in reizen; (jonge) mensen die erg enthousiast over de EU zijn, zullen nu voor altijd hier blijven zonder kans op nieuwe ervaringen. Hoe kan het hier in Servië dan Europeser worden?“

Visapijn, door Marloes de Koning, 25 maart 2006

<http://bureaubelgrado.blogspot.com/2006/03/visapijn.html>

Š'A IMA

De Jeugd Van Tegenwoordig

(fragment)

Šta je nova žvaka šta ima na gajbi
 Je li sve Ok il' komša opet davi?
 Ima l' vops za džabaka ili samo žešće deru
 Da l' si skroz gotiva ili ti svi seru
 Za sve ženke i ribice od Jure do Mastrihta

Posadio sam ih na tux tako nam je do jajeta
 Karam kao ludak sa svim tim zlatom u
 mom djoki
 Dva lica, jedno điranje, kao Lauda i Niki.

Š'a, š'a, š'a, š'a
 Š'a ima matori?
 Sranje, sranje, totalni si stond
 Poremećeno brate šta mi to pričaš jebote
 Pričaš brate a nemaš pojma koji ti je
 Ne znaš šta je meni, a šta je koji kurac tebi
 matori
 Sranje, sranje
 Bagra je danas na krekku, ozbiljno
 Prolazim ti ja pored štajge
 Pride mi narki i žicka za evro
 „Evro, reci brate evro?“
 Ja mu kažem evo ti dvajes' centi on će ne
 moraš
 A ja, ma bre, ok je, znam te, znam te
 Ti si sa Severne
 „aha, da ja sam sa Severne, kako znaš,
 kako znaš?“
 Brate kažem ja znam ti kevu dostavlja
 sam joj novine
 „U moja keva, moja keva? Nisam je video
 već 25 godina“
 Jebote jebote jebote džankiji na centralnoj
 Stvarno, jedino kul mesto na centralnoj je
 usrana Pica Hat
 I jeahhhh, i i i i bleja mesto ali je dođavola
 zatvoreno
 Kako god centralna je keva, prljavi Fredi je
 keva,
 Mudo je keva, Hajst Roker je keva.

ZOOM IN OP DE TAAAL: RAPPEN RIJMEN EN NOG WAT

- Hey, smatje, heb je doekoe voor een sjeggie?

- WAT? Sorry, ik versta je niet.

Dat zou de logisch reactie van een doorsnee student Neerlandistiek (in het Standaardnederlands) zijn tijdens een gesprek met een leeftijdgenoot uit Amsterdam. Aan zo'n woordenschat zou je geen touw kunnen vastknopen. Kortom: als je Nederlands studeert, weet je zeker zes synoniemen van de uitdrukking *de liefde bedrijven* maar toch zou je nooit kunnen raden wat *ballen* betekent. Geloof het of niet, precies hetzelfde! En de taal waaruit dit woord oorspronkelijk komt is *het Amsterdams* – de taal van de straat.

De redenen voor het ontstaan van straattaal zijn onder andere de verscheidenheid van de etnische samenstelling van de bevolking en langdurige multiculturele contacten. Het voorbeeld bij uitstek daarvan is de Amsterdamse straattaal die door de spontane communicatie tussen autochtone en allochtone jongeren ontstond. Het is namelijk een mengsel van Surinaamse, Marokkaanse, Turkse, Engelse en Papiamentse woorden met Nederlands als basistaal. Hoewel het niet hetzelfde is als slang of etnolect, kan het toch als taalvariant beschouwd worden. De straattaal is de stem van de jonge generaties en heeft als doel hun identiteit te onderstrepen en om het behoren tot een bepaalde groep aan te duiden.

Tevens is het een middel om ontevredenheid uit te drukken en om zich tegen de autoriteiten af te zetten. Vandaar dat het zo populair is - het is luidruchtig, toonaangevend en laat veel ruimte voor zelfbedachte woorden. Omdat het geen geschreven taal is, ligt het voor de hand dat straattaal in de loop der tijd erg snel verandert. Daarom zal er waarschijnlijk in de komende vijftien jaar een kloof tussen tegenwoordige en toekomstige straattaalgebruikers ontstaan.

Het fenomeen straattaal is te wijten aan de taalneiging om te veranderen en zich te ontwikkelen maar het is ook de weerspiegeling van de productiviteit van een taal. Het zo effectief mengen van Nederlandse en buitenlandse woorden eist ongetwijfeld grote taalvaardigheid. Dus kunnen wij straattaal (en de vloeken als bestanddeel ervan) als een vorm van taalverrijking beschouwen.

Wat eigenlijk achter de creativiteit van de straattaal schuilgaat is de rapmuziek - een ware fabriek van neologismen. Een prachtig voorbeeld daarvan is de Amsterdamse rapformatie *De Jeugd van Tegenwoordig* en hun nummer 1-hit *Watskeburt?* uit het jaar 2005. ■
M. Panić, N. Vučenić

by-nc-nd Creative Commons

JEZIK U FOKUSU: REPOVANJE RIME I JOŠ PONEŠTO

Ej, ribo, imaš kinte za pljugu?

- MOLIM? Ništa te ne razumem.

Ovako bi zvučala reakcija prosečnog studenta holandskog jezika (na standardnom holandskom) u razgovoru sa njegovim vršnjakom iz Amsterdama. Takav vokabular ne biste uopšte razumeli. Ukratko: ako studirate holandski zasigurno znate bar šest sinonima za izraz *de liefde bedrijven* (*voditi ljubav*), ali nikada ne biste ni naslutili šta *ballen* znači. Verovali ili ne, upravo isto! A jezik iz kog ova reč potiče je *amsterdamski* – jezik ulice.

Razlozi za nastanak uličnog jezika su, između ostalog, raznovrstan etnički sastav stanovništva i dugotrajni multikulturalni kontakti. Savršen primer toga je upravo amsterdamski jezik ulice nastao u spontanoj komunikaciji između autohtone i alohtone omladine. Naime, osnova amsterdamskog je holandski kome su dodate reči iz surinamskog, marokanskog, turskog, engleskog i papijamenta. Iako nije isto što i sleng ili etnolekt, može se smatrati jezičkim varijetatom. Ulični jezik je glas mladih generacija koji ima za cilj da naglasi njihov identitet i označi pripadanje određenoj grupi. Osim toga služi kao sredstvo za izražavanje nezadovoljstva i suprotstavljanje autoritetima. To ga i čini tako popularnim – glasan je, autoritativan i ostavlja slobodu za smišljanje

novih reči. S obzirom na to da nije pisani jezik, razumljivo je da je podložan brzim promenama. Iz tog razloga se može pretpostaviti da će u narednih petnaest godina nastati jaz između njegovih sadašnjih i budućih korisnika.

Ovaj jezički fenomen se pripisuje sklonosti jezika ka menjanju i razvijanju, ali je takođe odraz produktivnosti jednog jezika. Tako efektno ukrštanje holandskih i stranih reči nesumnjivo zahteva zavidnu jezičku kompetenciju. Stoga jezik ulice (ali i psovke kao njegov sastavni deo) možemo smatrati oblikom obogaćenja jezika.

A ono što zapravo stoji iza kreativnosti uličnog jezika jeste hip-hop muzika – prava fabrika neologizama. Odličan primer toga je amsterdamski sastav *De jeugd van tegenwoordig* (Današnja omladina) i njihov hit broj jedan *Watskeburt?* iz 2005. godine ■ **M. Panić, N. Vučenović**

WATSKEBURT

De Jeugd Van Tegenwoordig

(fragment)

Wat is niau kauw watskeburt in de schuur
Is het bij jou alles rustig of gezeur met de
buur?

Of zijn het biertjes voor gratis of gewoon
pleurisduur
En ben je bout it bout of een treurig figuur
Voor alle vrouwen en chickies van Joure
tot Maastrikkie
Heb die vrouwen in m'n dickies yo we
houden het jiggy
Bout it bout net als een gek met al dat
goud in m'n mickie
Twee gezichten, een formule als Lauda en
Niki

Watser, watser, watser, watser
Watser met jouw ouwe?
Kanker, kanker, je staat te spacen
Serieus gek wat praat je met mij man,
kanker
Je praat maar je weet niet eens wats er met
jou
Je weet niet eens wats er met mij maar
wats er met jou ouwe
Kanker kanker
Mensen zijn aan de crack tegenwoordig,
serieus
Ik liep laatst door het centraal
Komt er een junkie naar me toe voor een
euro
"euro, kanker een euro?"
Ik zeg hier heb je twintig cent zegt-ie nee
hoef je niet
Dus ik zeg, ja ja, is goed ik ken jou, ik ken
jou
Je komt uit Noord
"uuh ja ik kom uit Noord, hoe weet je dat,
hoe weet je dat?"
Zeg ik ja ik ken je moeder ik heb m'n kran-
tenwijk voor 'dr bezorgt
"Uhh m'n moeder, m'n moeder? Ik heb
haar al vijftientig jaar niet gezien"
Dus ik "zeg fuck jou man, ik verkoop 'r
crack stomme slet!"
Kanker kanker kanker junkies op het cen-
traal
Serieus, enigste vette plek van centraal is
de fucking Pizzahut
En uhh, en en en en en de meeting point
maar kanker die is dicht
In ieder geval centraal is een baas, vieze
Freddy is een baas,
Baksteen is een baas, Heist Rocker is een
baas.

© All lyrics are copyright of their owners.

DE TIJD VAN MIJN LEVEN

Martyna Sobala studeert al meer dan één jaar Neerlandistiek in Poznan, Polen. Eind september is ze met een CEEPUS beurs naar Belgrado gekomen om hier één semester bij onze vakgroep te studeren.

Hoe zit het met CEEPUS beurzen in Polen? Kan iedereen zich aanmelden voor een beurs?

MARTYNA: Ja, natuurlijk, er bestaat geen discriminatie, positief of negatief. De enige voorwaarde is dat je voor al je examens geslaagd moet zijn. Anders krijg je zeker geen beurs. Het is dus niet zo dat alleen de beste studenten een beurs mogen aanvragen, hoewel de kans groter is dat je een beurs krijgt als je een goede student bent.

Waarom heb je nou net Belgrado uitgekozen? Wat verwachtte je van je verblijf hier?

Ik twijfelde een beetje tussen Belgrado en Boedapest, maar vanwege de grote populariteit van de Balkan in Polen als een heel 'exotische' plaats, ging mijn voorkeur toch naar Belgrado uit. Wat een beetje raar is, is dat we in Polen in het algemeen geen belangstelling hebben voor de verschillen tussen bepaalde Balkanlanden – voor ons is de Balkan gewoon één pot nat. Voordat ik hier kwam, wist ik over de Balkan (of Servië dus) alleen iets uit de films van Kusturica en de boeken van Bulatović. Door hun werk heb ik een beeld van Serviërs gekregen als mensen die heel blij zijn, zonder problemen en ik kreeg ook precies die indruk toen ik de eerste keer hier kwam.

Wat zijn de positieve en de negatieve ervaringen wat je studie in Belgrado betreft?

Ik kan kiezen welke lessen ik wil volgen en dat vind ik leuk. In Polen zou ik dat nooit kunnen. Het enige wat me echt stoort is de desorganisatie: zo heb

ik bijvoorbeeld het belangrijkste document niet gekregen dat ik voor mijn verblijfsdocument nodig had en dat veroorzaakte wat probleempjes. Dat was niet de schuld van de Universiteit, maar van de mensen die zich met CEEPUS bezig houden. Aan de andere kant is het heel moeilijk de nadruk te leggen op maar één positieve ervaring want mijn hele verblijf in Belgrado was meer dan uitstekend.

Heb je behalve Belgrado misschien ook nog andere plaatsen in Servië bezocht?

Ik ben van plan om tijdens mijn wintervakantie Servië een beetje meer te verkennen want tot nu toe had ik daar echt te weinig tijd voor. Bovendien heb ik gehoord dat de Servische spoorwegen niet zo snel zijn, zodat een gewone reis naar Niš, bijvoorbeeld, heel lang duurt.

Lukte het je de taalbarrière te doorbreken?

Eerlijk gezegd, voel ik me een beetje slecht dat ik geen Servisch spreek en ik weet dat het anders zou moeten zijn aangezien ik hier studeer. In het dagelijkse leven had ik weinig problemen met de taalbarrière – het Pools en het Servisch lijken erg op elkaar, dus hoewel ik geen Servisch spreek, versta ik bijna alles wat tegen mij wordt gezegd. Maar ik heb toch nog iets belangrijks leren zeggen: *Molim samo grašak sa šargarepom, bez mesa.** (lach)

En als je terug in Polen bent?

In het tweede semester zal ik het erg druk krijgen. We hebben namelijk maar één examenperiode, aan het eind van het academiejaar en ik zal heel hard moeten werken want alle leerstof van het wintersemester, die ik in Polen heb gemist, komt aan bod op de examens in mei en juni.

In hoeverre ben je tevreden met je verblijf in Belgrado, als je een cijfer tussen 6 en 10 zou moeten geven (zoals op het examen)?

Volgens mij, is het onmogelijk Serviërs met andere Europeanen te vergelijken volgens een of andere schaal want ze overschrijden alle mogelijke grenzen. Ik kan me niet beperken tot 10 omdat die schaal gewoon te klein is. Als je aan een Europeaan een cijfer tussen 1 en 10 kunt geven, dan moet een Serviër zeker één miljoen krijgen ■ V. Bodjanec

*Alstublieft, alleen erwten met wortelen, zonder vlees.

DANI ZA PAMĆENJE

Martina Sobala studira već godinu dana nederlandistiku u Poznanju, u Poljskoj. Krajem septembra je došla preko CEEPUS stipendije u Beograd kako bi tu provela jedan semestar studirajući na našoj katedri.

Kako stoje stvari sa CEEPUS stipendijama u Poljskoj? Da li svako može da se prijavi za tu stipendiju?

MARTINA: Da, naravno, nema nikakve diskriminacije, pozitivne ili negativne. Jedini uslov je da se polože svi ispiti, inače nikako ne može da se dobije stipendija. Dakle nije da samo najbolji studenti mogu da se prijave, mada su veće šanse da se dobije stipendija ako si dobar student.

Zašto si izabrala baš Beograd? Šta si očekivala od svog boravka ovde?

Malo sam se dvoumila između Beograda i Budimpešte, ali imajući u vidu veliku popularnost koju Balkan kao 'egzotično' mesto uživa u Poljskoj, ipak sam izabrala da dođem u Beograd. Malo je neobično što mi u Poljskoj generalno ne pravimo posebnu razliku među balkanskim državama – za nas je sve to jednostavno Balkan. Pre nego što sam došla ovde, o Balkanu (tj. Srbiji) sam znala samo iz Kusturićinih filmova i Bulatovićevih knjiga. Kroz njihova

dela sam stekla sliku o Srbima kao ljudima koji su radosni i ne mare puno za probleme, a upravo takav utisak sam i stekla kada sam prvi put došla ovamo.

Koja su tvoja pozitivna i negativna iskustva u vezi sa tvojim studiranjem u Beogradu?

Mogu da biram na koja predavanja ću ići i to mi se sviđa. U Poljskoj to ne bih mogla da radim. Jedino što mi smeta je neorganizovanost. Na primer, nisam dobila najvažniji dokument koji mi je bio potreban za regulisanje boravišne dozvole i zbog toga sam imala nekih manjih poteškoća. Ali to ipak nije krivica nikoga sa Univerziteta, već ljudi koji to organizuju u CEEPUS-u. S druge strane, veoma mi je teško da istaknem samo jedno pozitivno iskustvo zato što je moj čitav boravak u Beogradu bio više nego sjajan.

Da li si možda posetila i druge krajeve Srbije osim Beograda?

U planu mi je da iskoristim raspust da

malo bolje upoznam Srbiju jer sam do sada imala zaista malo vremena za to. A osim toga, čula sam da srpske železnice baš i nisu toliko brze, pa bi i jedno obično putovanje do Niša, na primer, moglo malo duže da potraje.

Da li si uspevala da prevaziđeš jezičku barijeru?

Iskreno rečeno, osećam se pomalo loše što ne govorim srpski, a znam da bi to trebalo da bude drugačije s obzirom na to da studiram ovde. U svakodnevnom životu nisam imala puno problema sa jezičkom barijerom – poljski i srpski su veoma slični, tako da iako ne govorim srpski, razumem skoro sve šta mi drugi govore. Ali ipak sam naučila da kažem nešto važno: „Molim samo grašak sa šargarepom, bez mesa.“ (smeh)

A kad se vratiš u Poljsku?

U drugom semestru ću biti strašno zauzeta. Naime, mi imamo samo jedan ispitni rok, na kraju godine, pa ću morati veoma naporno da radim, pošto se sva materija iz prvog semestra, koji sam u Poljskoj propustila, polaže na ispitima u maju i junu.

U kojoj meri si zadovoljna svojim boravkom u Beogradu, ako bi morala da ga oceniš ocenom od 6 do 10 (kao na ispitu)?

Po mom mišljenju, Srbe je nemoguće upoređivati sa ostalim Evropljanima po nekoj skali, zato što oni prelaze sve granice. Ne mogu da se ograničim do 10 jer je to prosto premala skala. Ako Evropljaninu može da se da ocena od 1 do 10, onda Srbin svakako dobija milion ■ V. Bođanec

ONZE INTIEME

ROUGH GUIDE TO AMSTERDAM

by-nc-nd Creative Commons

Bij Amsterdam denken jonge mensen wereldwijd 't eerst aan het legaal gebruik van softdrugs en andere zintuiglijke geneugten. Ook de Servische jongeren hebben zo'n vastomlijnde opinie over Amsterdam, maar desondanks hebben wij geprobeerd om alle vooroordelen achter ons te laten toen we aan de reis begonnen.

Na een succesvolle examenperiode in juni, besloten een paar van ons pardoos om naar Amsterdam te gaan. Nadat het ons niet lukte om een georganiseerde reis via een reisbureau te vinden, besloten we de zaak in eigen hand te nemen. En na een week van moeizaam verzamelen van documenten die we nodig hadden voor het visum, zijn we op een ochtend in augustus vertrokken. Al in de eerste 15 minuten van de reis begonnen de dingen uit de hand te lopen. Er werd ons gemeld dat er een fout was gemaakt bij het reserveren van het hotel, d.w.z. dat onze reserveringen niet bestonden! Gelukkig hoefden we ons plan om dan maar op de banken van het station of op het zachte gras van het Vondelpark te slapen, niet uit te voeren omdat het ons lukte om de reserveringen met één telefoontje alsnog te bevestigen. Toen het aantal gepreksonderwerpen na 16 uur schudden in de bus afnam begonnen we langzamerhand aandacht aan onze medereizigers te besteden. Het merendeel van hen waren aardige gastarbeiders, die ons, onder de geur van tijdens de tussenstop in Hongarije gekochte ingelegde groenten en worstjes en middels een gesprekje in het Servisch met wat Nederlands doorspekt, een fijne spreek- en luisteroefening boden. Daarna volgde een grondige herhalingsles van de stof van 'Kennis van Land en Volk' uit het eerste jaar door het passeren van en het stoppen in tal van Vlaamse en Nederlandse steden waar

onze nieuwe vrienden ons tot onze grote spijt verlieten. Na 26 uur en nog één uur van onze eindbestemming verwijderd, bleven er nog maar vijf of zes jongeren over.

Het verschil was al meteen zichtbaar op het station. We zagen een stad die zich niet met andere Europese hoofdsteden liet vergelijken. Het is al genoeg om de architectuur en de grachten te zien om te voelen hoe uniek deze stad is. Het echte Amsterdam is echter moeilijk te ontdekken door het grote aantal toeristen en immigranten. Ons hotel lag zelfs in een deel van de stad waarin (je) zelden een echte Nederlander kon zien / te zien was. Hoewel we dus in een "getto" ondergebracht waren /logeerden, vonden we het niet moeilijk om elke dag met de tram naar het centrum te gaan. Maar we konden het Nederlandse basisvervoermiddel niet ontlopen omdat de stad het makkelijkst en het snelst per fiets verkend kan worden. Wijs geworden door het gedrag van ervaren fietsers, realiseerden we ons toen pas hoe gevaarlijk het verkeer per fiets is en dat je de regels echt moet naleven.

De eerste en de sterkste indruk maakten "de vriendinnen van de nacht" op ons, die we in de populaire stadswijk de *Walleletjes* zagen. Als we stiekem een foto van één van de prostituées poogden te nemen, vervloekte zij ons in het Servisch.

Eén hele dag wijdden wij aan museumbezoek. Bovenaan de lijst stond het Rijksmuseum, waar de overbekende „Nachtwacht“ de meeste indruk op ons maakte. Daarna bezochten we het Van Gogh museum, dat zich in de onmiddellijke nabijheid bevindt. Het woord museum verwijst in Amsterdam niet alleen naar de schone kunsten, maar ook naar verschillende vormen van amusement

zoals de Heineken brouwerij, Madame Tussauds, het Erotica – en Sex museum, waarin we de gelegenheid kregen om pornotekenfilms te zien.

Hoewel tijdens die paar dagen alle jaargetijden elkaar afwisselden, werden we op een goede dag verrast door de zon en de hoge temperatuur waarop we besloten om naar de Amsterdamse oase, het Vondelpark, te gaan. Daar lagen we op het gras luisterend naar gezellige reggaege-luiden van de lokale rasta's en omringd door blijmoedige dagjesmensen, zowel toeristen als Amsterdammers, genoten we van een volmaakte idylle.

Wat betreft het hoofdstuk winkelen, werden we door de etalages met het opschrift *uitverkoop* verleid om onze koffers te vullen en onze beurzen te legen zodat we op de laatste dag blut waren met nog slechts enkele tientjes op zak, die we op het Damplein natelden om tot het eind van de reis te kunnen overleven. Als toerist in Amsterdam maak je deel uit van het 'toeristencircus' en tegelijkertijd zie je de Amsterdammers rustig hun eigen leven leiden, alsof ze zich van die toeristen niets aantrekken. We zagen hen meestal in een park met hun gezin of tijdens het sporten. Een periode van zes dagen is bij lange na niet genoeg om het authentieke Amsterdam te ervaren. Misschien wel het toeristische Amsterdam, maar om het echte Amsterdam te leren kennen is veel meer tijd nodig. En je moet de stad een kans geven om meer van zich te laten zien dan die overbekende buitenkant met al zijn clichés uit de toeristische reisgidsen. Daarom maken we plannen voor een nieuwe reis...

P.S. maar dan per vliegtuig ■ J. Travica, I. Živković, M. Stamenić

NAŠ INTIMNI

ROUGH GUIDE TO AMSTERDAM

Kada se spomene Amsterdam prva asocijacija među mladim ljudima širom sveta su legalno konzumiranje lakih droga i čulna uživanja u svakom smislu. Mladi u Srbiji takođe imaju već neko ustaljeno mišljenje o Amsterdamu ali mi smo ipak krenuli na ovaj put pokušavajući da ostavimo sve predrasude za sobom.

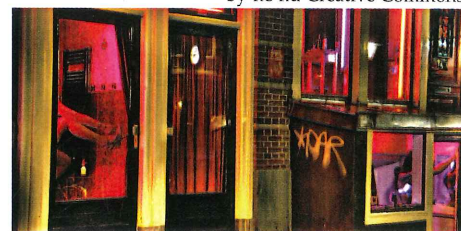
Posle srećno završenog junskog roka, u našoj prvoj godini, nas nekoliko je naprasno odlučilo da napokon otputujemo u Amsterdam. Nakon neuspešnog traženja organizovanog putovanja preko turističke agencije, odlučili smo da uzmemo stvar u svoje ruke. I posle nedelju dana mukotrpnog sakupljanja dokumenata za vizu krenusmo jednog avgustovskog jutra. Već u prvih 15 minuta putovanja stvari su počele da izmiču kontroli kada nam je javljeno da je došlo do greške prilikom rezervisanja hotela tj. da naše rezervacije ne postoje! Srećom, već nastali planovi da spavamo na klupama železničke stanice ili na mekoj travi Vondel parka su ubrzo pali u vodu kada smo jednim telefonskim razgovorom potvrdili rezervacije. Posle 16 sati truckanja u autobusu i smanjenjog broja tema za razgovor polako smo počeli da obraćamo

pažnju na naše saputnike. Većinu njih su činili simpatični gastarbajteri, koji su nam uz miris turšije i kobasica kupljenih na pauzi u Mađarskoj i čašicu razgovora na srpskom sa primesama holandskog pružili jedan fini *spreek- en luisteroefening*. A onda je usledila i jedna temeljna lekcija utvđjivanja gradiva iz KLV-a prve godine usled obilaženja i stajanja u brojnim gradovima Flandrije i Holandije kad su nas naši novi prijatelji na veliku žalost postepeno napuštali. Nakon 26 sati ostalo nas je još samo petoro, šestoro mladih i najzad nas je samo još sat vremena delilo od našeg konačnog odredišta.

Promene su bile vidljive na samoj stanici. Ugledali smo grad koji odbija bilo kakvu sličnost sa ostalim evropskim prestonicama. Dovoljno je videti samo arhitekturu i kanale grada da bi se osetila njegova jedinstvenost. Ali pravom Amsterdamu je teško prići od svih turista i emigranata koji su postali njegov sastavni deo. Čak je i naš hotel bio u delu grada gde se retko mogao videti pravi Holanđanin. Smešteni u "getu", nije nam smetalo da se svaki dan vozimo tramvajem do centra. Ali nas ni osnovno sredstvo transporta u Holandiji nije zaobišlo jer se ipak grad najlakše i najbrže može obići biciklom. Tek smo tada, poučeni brojnim iskustvima sa ozbiljnim vozačima shvatili koliko je bicklistički saobraćaj surov i kako se pravila zaista moraju poštovati.

Prvi najjači utisak na nas su ostavile "prijateljice noći" koje smo videli u popularnom kvartu Valećes. U pokušaju da krišom slikamo jednu od prostitutki, ona nas je opsovala na, pogodite kom jeziku – srpskom!

Jedan dan smo posvetili obilasku muzeja. Prvi na meti nam je bio Rejks muzej, gde je na nas, naravno, najveći utisak ostavila famozna "Noćna straža". Posle toga smo

obišli i muzej Van Goga, koji se nalazi u neposrednoj blizini. U Amsterdamu reč muzej ne asocira samo na čistu umetnost, već su u ponudi i različiti oblici zabave u muzejima kao što su Hajneken, Madam Tiso, zatim muzeji sexa i erotike, u kojima smo imali priliku da gledamo porno crtane filmove.

Iako su se za tih par dana izmenila skoro sva godišnja doba, sunce i visoka temperatura su nas iznenadili jednog dana, koji smo odlučili da provedemo u oazi Amsterdamu – Vondel parku. Izležavajući se na travi uz prijatne zvuke rege muzike lokalnih rastafarijanaca, uživali smo u savršenoj idili okruženi raspoloženim izletnicima, kako turistima, tako i lokalnim stanovništvom.

Što se tiče šopinga, natpisi *uitverkoop* na izlozima su nas mamili da punimo naše kofere, a praznimo novčanike sve do poslednjeg dana kada smo ostali sa samo nekoliko kovanica evra, koje smo na trgu Dam prebrojali i sakupili na gomilu u cilju preživljavanja do kraja putovanja. Kao turista u Amsterdamu se postaje deo jednog ludog kruga dok su sa druge strane stanovnici grada koji, koliko smo mi primetili, prilično mirno i zdravo žive i kao da ih ne dotiče sav taj život koji je turistima toliko fascinantno. Njih smo najviše videli po parkovima sa porodicama ili kako se bave sportom. Ipak šest dana boravka nije dovoljno da se Amsterdam doživi na pravi način. Na turistički način da, ali za upoznavanje pravog Amsterdamu treba mnogo više vremena. I gradu treba dati šansu da se upozna van svih ustaljenih slika o njemu i turističkih vodiča. Iz tih razloga već postoje neka nova putovanja u planu...

P.S. Ali avionom ■ J. Travica, I. Živković, M. Stamenić

HET LAATSTE NIEUWS! ESSAYWEDSTRIJD

De redactie van AMOS ETN heeft besloten om een essay prijs voor studenten Nederlands in de regio Midden- en Oost-Europa uit te schrijven.

De bijdragen moeten in het Nederlands worden gesteld. Zowel voor een breder publiek geformuleerde wetenschappelijke artikelen als typische essays, dit wil zeggen goed en persoonlijk onder woorden gebrachte verhandelingen op het terrein van de Nederlandse en Vlaamse taal, cultuur en geschiedenis zijn welkom.

De omvang behelst niet meer dan 40.000 n, getypt met lettergrootte 12, type Times New Roman, regeldichtheid 1,5.

Deadline voor het afleveren van essays is: 30 oktober 2009.

Bekendmaking van de uitslag gebeurt uiterlijk tot 31 januari 2010.

Eerste prijs: 100 euro.

De beste drie essays worden in AMOS ETN gepubliceerd met vermelding van de naam van de begeleider.

Studenten kunnen hun essay sturen naar:

Prof.Dr. Herbert van Uffelen:
herbert.van-uffelen@univie.ac.at
en naar

Prof. Dr. Judit Gera:
gerajudit@gmail.com

STUDERENDE SPORTER OF SPORTENDE STUDENT?

Luka Đorđević, student van het tweede jaar Afdeling Neerlandistiek, begon zijn voetbalcarrière, die al zo'n dertien jaar duurt, in zijn geboortestad Smederevo, in de voetbalclub Sartid. De toekomstige neerlandicus die voetbalt – genoeg om hem het dubbele talent te noemen.

Gebeurt het dat je je plichten op de faculteit achterstelt door het voetballen, of andersom?

LUKA: De dingen zijn een beetje veranderd sinds ik naar Belgrado verhuisde. Toen ik nog in Smederevo voetbal speelde, trainde ik elke dag. Nu wanneer ik een student ben, train ik drie keer per week en natuurlijk niet te ontwijken wedstrijden, die ik in het weekend heb. Maar het is toch niet makkelijk om trainingen die een paar uur duren altijd aan te passen aan de termijnen van mijn college. Wat doorslaggevend is, is mijn liefde voor het voetballen die mij naar voren duwt en mij gemakkelijk maakt om al mijn plichten, hoe zwaar ze dan ook lijken, toch waar te nemen en dat ik voldaan kan zijn met mijn resultaten op de faculteit, en ook wat de voetbal betreft.

Je komt niet uit Belgrado, had je moeilijkheden om aan je omgeving te adapteren?

Nee, ik kan niet zeggen dat ik nogal grote problemen had om me aan te passen aan de nieuwe stad en aan de omgeving, vooral lijkt het me met dank aan dat ik een zeer vriendelijke persoon ben. Van groot belang waren de plichten die ik als een leerling van de filologische middelbare school had die elke dag voetbal traint. Ik denk dat dát de discipline was die me op de vele toekomstige plichten voorbereid had.

Heb je naast het Nederlands nog interesse voor andere talen?

Natuurlijk. Vier jaar heb ik op de mid-

delbare school naast het Engels ook Spaans geleerd, zodat je kunt zeggen dat naast de Nederlandse taal het Spaans een taal is waar ik goed gebruik van kan maken. Ik heb vier jaar ook het Latijns geleerd dus ik geloof dat de medicijnen geen grotere probleem voor me zouden zijn. (lach)

Heb je concrete plannen voor na het beëindigen van je studies?

Op dit moment concentreer ik me vooral op de momentele plichten, ik heb dus geen concrete plannen. Mijn grootste wens is om na mijn studies voor een goede club te spelen of om een goede baan te vinden in een firma als tolk.

Hoe zie je dan jezelf in de toekomst: vooral als een filoloog of als een voetballer?

Hoe zie ik mezelf in de toekomst? Pf, moeilijke vraag, ik weet het niet. Natuurlijk zou ik het liefst willen dat ik mijn studies afmaak en daarbij de voetbal niet achterstel, maar dat zullen we nog zien ■ Milica Vidojković (vertaald door: Jasmin Beharović)

LUKA - DVOSTRUKA STRUKA

Luka Đorđević, student druge godine Grupe za holandski jezik i književnost, svoju fudbalsku karijeru, koja traje već nekih trinaest godina, je započeo u rodnom gradu Smederevu, u FK Sartid. Budući nederlandista koji pika fudbal - dovoljan razlog da zasluži titulu dvostrukog talenta

Da li ti se dešava da zapostaviš obaveze ne fakultetu zbog fudbala i obrnuto?

LUKA: Stvari su se malo promenile od kad sam se preselio u Beograd. Dok sam igrao u Smederevu, imao sam treninge svaki dan, a sada kad sam student treniram 3 puta nedeljno uz naravno neizbežne utakmice koje imam vikendom. Međutim, nije jednostavno svaki put uklopiti višečasovne treninge sa terminima predavanja. Presudni element je naravno ljubav prema fudbalu, koja me gura napred i omogućava mi da sve obaveze, ma koliko to teško izgledalo, ipak ostvarim i budem zadovoljan rezultatima kako na fakultetu, tako i na planu fudbala.

Ti nisi iz Beograda. Da li si imao poteškoća da se uklopiš u novu sredinu?

Ne, ne bih rekao da sam imao nekih većih problema da se uklopim u novi grad i sredinu, prvenstveno zahvaljujući tome što sam veoma druželjubiva i ekstrovertna osoba. Od velikog značaja su bile i stalne obaveze koje sam imao kao učenik Filološke gimnazije koji svakodnevno trenira fudbal. To je bila disciplina koja me je, pretpostavljam, umnogome pripremila na mnogobrojne obaveze koje su kasnije došle.

Da li te pored nizozemskog jezika interesuje još neki?

Da, naravno. Četiri godine sam u srednjoj školi učio pored engleskog i španski jezik, tako da bi se moglo reći da se pored holandskog jezika prilično dobro služim i španskim. Četiri godine sam takođe učio i latinski, tako da verujem da mi medicina ne bi bila neki veliki

problem. (smeh)

Da li imaš neke konkretne planove nakon završetka studija?

Za sad se uglavnom koncentrišem na trenutne brojne obaveze, tako da konkretnih planova nemam. Najviše bih želeo da posle studija zaigram u nekom dobrom klubu, ili da se zaposlim u nekoj firmi, kao prevodilac.

A kako onda sebe vidiš u budućnosti: kao filologa ili fudbalera?

Gde vidim sebe u budućnosti?! Pf, teško pitanje, pa ne znam, naravno da bih najviše voleo da završim fakultet i da pritom ne zapostavim fudbal, ali videćemo ■ **Milica Vidojković**

IMPRESUM

GLAVNI UREDNIK: Vladimir Bođanec

KOORDINATORKE BROJA: Lada Vukomanović, Bojana Budimir

REDAKCIJA: Vesna Jovanović, Ivana Arsić, Nikolina Vučenović, Milica Panić, Nikola Živković, Irena Pavić, Nevena Kukoljac, Jelena Svrkota, Milica Vidojković, Adriana Ostojić

SARADNICI U OVOM BROJU: Milica Mitić, Ivana Milić, Sonja Kalušević, Ana Đoković, Maja Babić, Jovana Travica, Irena Živković, Marija Stamenić, Jasmin Beharović

ADRESA REDAKCIJE: Filološki fakultet, kabinet 513, Studentski trg 3, 11000 Beograd

ELEKTRONSKA POŠTA: paukenslag.nl@gmail.com

FOTO: Arhiva Paukenslag!-a

GRAFIČKI DIZAJN I PRELOM: Mirko Cvetković, Lada Vukomanović

DIZAJN NASLOVNE STRANE: Danijel Pavić

LEKTURA/KOREKTURA: Anita van der Hulst, Paul Efner, Moris Lerart, Bojana Budimir, Lada Vukomanović, Mirko Cvetković

IZDAVAČ: Centar za naučnu i kulturnu sradnju Srbije i zemalja nizozemskog govornog područja ARIUS, Džona Kenedija 6, 11000 Beograd, MB: 17646150, PIB: 104433590

ŠTAMPA: Zajkon print, Karađorđeva 2-4, 11000 Beograd

ISSN: 1820-614X, **CIP:** COBISS.SR - 145128972

Projekat je realizovan uz finansijsku pomoć Ambasade Kraljevine Holandije. Časopis se distribuira besplatno.

STEMMEN DER ROEPENDEN IN DE WOESTIJN

Tijdens zijn verblijf op de zomercursus Nederlandse taal en cultuur in Zeist bracht vierdejaars student Vladimir Bodjanec *Nederlands Dagblad*-journalist Peter Sneep in vuur en vlam met zijn vloeiende Nederlands. Vladimir legde de etnische bevolkingssamenstelling en de herkomst van moslims in Servië uit en kreeg daarmee een belangrijke plaats in Sneeps artikel. Hier is het uittreksel:

Docente Claudia Huisman bespreekt een krantenartikel over de film *Fitna* van Geert Wilders. De studenten hebben wel van Wilders gehoord, maar de meesten zeggen dat media weinig aandacht voor hem hebben. Er ontstaat een discussie over moslimhaat. Vladimir Bodjanec uit Servië krijgt van zijn medestudenten de vraag hoe het zit met de moslims in zijn land. Hij ziet vooral verschillen. „In Nederland en andere Europese landen zijn moslims buitenlanders. In Servië zijn moslims van het Slavische ras. Zij hebben zich eeuwen geleden al tot de islam bekeerd.” Hij spreekt goed Nederlands. „Dat komt omdat ik ook acteur ben. Ik ben gewend mensen na te doen en ook taal”, zegt hij na het college. „Bovendien spreek ik heel veel talen. Mijn moedertaal is het Roetheens. Dat spreken ze in Vojvodina, zeg maar het Friesland van Servië. Ik spreek ook Servisch, Duits, Engels en studeer ook nog Hongaars.” Hij wil Nederlands leren omdat het zo mooi klinkt, ook al is de grammatica ingewikkeld. „Vooral het Noord-Nederlands vind ik mooi. Ik houd niet van Vlaams.”

Hij vindt het Nederlands een economische taal. „Wij hebben voor een werkwoord soms vier woorden nodig, jullie maar één.” Wat hij het mooiste Nederlandse woord vindt? „Snoepje.”

Het mooiste Nederlandse woord? Snoepje! in: *Nederlands Dagblad*, door Peter Sneep, 23 juli 2008

Onze hoofddocent Jelica Novaković-Lopušina en studente Bojana Budimir brachten hun standpunten naar voren betreffende de actuele problemen met de afscheiding van Kosovo en de toetreding van Servië tot de EU:

Novakovic, die opgroeide in Den Haag, vindt dat de Nederlanders nogal gemakkelijk een oordeel vellen over anderen: ‘Wat als de allochtonen Delft tot een zelfstandige stadstaat zouden uitroepen. Je kan Delft wel missen, maar het is en blijft toevallig wel de plek waar jullie oprichter begraven ligt. De bakermat van onze cultuur ligt in Kosovo.’

Over een Servische toetreding tot de Europese Unie tot de Europese Unie staat ze sceptisch. Ze wil gerust Kosovo laten voorgaan. ‘Laat Brussel die doos van Pandora maar aannemen. Kosovo is een bolwerk van de drugsmaffia, maar daar schrijven de westerse journalisten liever niet over.’ Haar studentes zien de toekomst minder somber in. Als ze moeten kiezen tussen Europa en Kosovo, hoeven ze niet lang na te denken. Slechts een van de elf meisjes kiest aarzelend voor Kosovo. Bojana wil van Kosovo zelfs helemaal geen probleem maken. ‘De Kosovaren deden vervelend. Als ze niet met ons willen leven, kunnen ze beter hun eigen weg gaan. Later vinden we elkaar wel terug in de Europese Unie.’

Studentes zitten niet met Kosovo, in: *Volkscrant*, door Jan Hunin, 25 februari 2008

Samengesteld door Nikolina Vučenović

